

КЫШЛАУЧЫ КОШЛАР

Классификациясе буенча проект:

-кыска вакытлы, декабрь аенның 3

-мәгълүмати;

-зурлар һәм мәктәпкәчә яшьтәге төркем балалары, ата-аналар, тәрбиячеләр өчен каралган.

Проектның эшчәнлеге;

-балаларга кирәкле мәгълүмат житкерү;

-үстерешле мөхит тудыру: төрле кошлар муляжлары күрсәтү, дөрес материал сайлау, матур әдәбияттан кошлар турында белем алу;

-шөгыльнең эзлекле планын төзү.

Проектның үтәлеше:

Сөйләм теле: үз сүзләрең белән дөрес итеп кошлар турында хикәя төзеп сөйли белү;

-матур әдәбияттан кошлар турында хикәя, әкиятләр уку, кошларга багышланган шигырьләр уку, ятлау;

Уеннар: “казлар аккошлар”, “кошларны ашат”, “кошлар һәм читлек”, һ.б.

Табышмаклар, ребуслар чишү.

Продуктив эшчәнлек: кошлар рәсемнәрен зурлар төркемендә өлешчә, мәктәпкә хәзерлек төркемендә бөтенләй ясау;

-күмәк сөйләшүләр алып бару каралган.

Ата-аналар белән эш: әңгәмәләр, киңәшләр, ярдәм кулы сузу, күмәк эшчәнлек (жимлекләр ясау), кошлар турында викторина тәкъдим итү.

Проектның презентациясе: Жимлекләр күргәзмәсе оештыру.

ЭКОЛОГИК-БЕЛЕМ БИРУ ПРОЕКТЫ

Азнакай муниципаль районы, №15иче катнаш төрдәге балалар бакчасы татар теле тәрбиячесе Шәрипова Илсәяр Илгизәр кызының эш тәҗрибәсеннән

МАКСАТЛАР:

- 1. Балаларның кошлар турындагы белемнәрен тирәнәйтү;**
- 2. Кошларны танып-белергә, классификацияләргә өйрәт\;**
- 3. Канатлы дусларыбызга карата сакчыл караш уяту, мәхәббәт тәрбияләү.**

**Буранлы салкын кышларда
Ярдәм итегез кошларга.**

ЧЫПЧЫК

**ЧЫПЧЫК, ЧЫКЧЫК-ЧЫК-ЧЫРЫК,
Жим сиптем, кил тиз очып!
Әй, нәни кошчыклар,
Кечкенә чыпчыклар,
Ни салкын булып та,
Яшисез суыкта.**

**Кызылтүшем оялама,
Жим сибәмен бер оя.
Балан белән миләшне
Ашап бетердек күптән.**

**Карабүрек - кызылтүш,
Син бик матур кышкы кош!**

**Безгә азык кирәк дип
Сезгә хәбәр китердек.**

**Урман чыпчыгы(свиристель).
Кошлар- табигать бизэге,
Сез аларны саклагыз.**

*Кырау булсын,
Кырпак булсын,
Китмәс дустым.
Жәен-кышын
Салмый сары тунын.
(Песнәк)*

*Түшләрендә кояш
төсө
Аркасында яз төсө.
Кышын тәрәзәмә
килеп:
“Танийсыңмы?” ди
төсле.*

Песнәк

Эй, син, песнәк - сарытүш, Син кечкенә матур кош!

Песнәк (синица) - песнәкләрне асылда да, шәһәрда да очратырга мөмкин. Алар кайры ярыкларында кышлаган бөҗәкләр, орлыклар белән туклана. Песнәкләр көз ахырында көтү-көтү булып жыелалар. Төрле төстөгә матур киемле өллә никадәр песнәк әйтерсең бәйрәмгә өзөрлөнгән. Элеккерек заманнарда 12 ноябрьне халыкта "Песнәкләр көне" дип йөрткөннәр. Безнең урманнада, паркларда 7 төрле песнәкне очратырга була. Иң зурсы һәм аерылып торганы – зур песнәк. Бер пар песнәк кыш буена 40 төп эҗимеш агачын корткычлардан чистарта, миллионнарча бөҗәкләрне юк итә. Песнәкләр февраль башында сайрый. Алар кыш төмамланганын хәбәр итә. Көз һәм кыш көннәрендә алар җимлекләргә бик еш килә.

**Ябалак төнлө уяна
Үзенә ризык эзли.
Аның үткен, зур күзләре
Хәрбер нәрсәне күзли.
Иртән-иртүк, кояш чыккач,
Ябалак йоклап китә.**

Очып бара ябалак,
Оча як-якка карап.
Башта уң якка карый,
Аннан сул якка карый,
Азрак утырып ял итә...
Канатларын жилпенә дә
Яңадан очып китә...

Күгәрчен

*Күгәрченем гөр-гөр-гөр,
Жим сиптем менә күр-күр.*

**Күгәрчен тыныч көн күрә
Кешеләр белән бергә.**

Гөлдергү – гөлдергү,
Гөрләр күгәрчендер бу...

Урман яңалыklarын саескан көн дә сөйли
Урман радиосында ул диктор булып эшли

Саескан ала канат
Жим сибәм кабат-кабат.

Ак кардан киеңгән
Бер минут та тик киеңгән.

Саескан MyShared

Карга эйтә: Кар – кар!
Күктә кояш бар, бар!!!

А л а карга

Тук,
тук,
тукран.

Тукылдатып
утырам.

Агачтагы
кортларны
барысын
ашап
бетерәм.

Тукран бөтен агачны
Тук-тук-тук сугып карый,
Көчле һәм очлы борыны
Шундый зур эшкә ярый

Тукран

САЛКЫН КЫШЛАРДА АЛАРГА ЯРДӘМ ИТИК

Карабүрек (снегирь) - безнең як табигатен бизәп торучы кошларның берсе. Ул яз, жәен урманда яши, а кышын бакчаларга, паркларга очып килә, агач орлыклары, жыләк-жсимеш калдыклары белән тәенә.

Тукран (дятел) - агачтагы корткыч бөҗәкләрне юк итә, агачның гомерен саклый. Шуңа күрә аны "урман докторы" дип йөртәләр. Ул, каты койрыгы белән агач кәүсәсенә терәлеп, аңа көчле тырнаклары белән ябыша. Аннары томшыгы белән агачны түк-түк чүкүп, бөҗәкне эзләп таба һәм теге белән эләктереп ала да ашый. Шулай итеп, үзе дә түкләна, урманга да файда китерә. Тукраннар агач куышына оялый. Аларга бер-берләрен түкылдаган тавышларыннан таныйлар.

- * *Саескан (сорока) урман алаңлыкларында, бакчаларда, басу-кырларда яши. Бөҗәкләр, суалчаннар белән түкләна.*
- * *Күгәрчен (голубь) - күгәрченнәрнең төрләре бик күп. Без күбрәк күк күгәрченнәрне беләбез. Аның канатлары күксел төстә була. Тәпиләре кып-кызыл. Ул, вак-вак атлап, яңа яуган карда бормалы, кәкре-бөкре эзләр калдырып йөри. Күгәрчен башка кошлардан юлны тиз табуы белән аерылып тора. Моннан күп йөз еллар элек хатларны күгәрченнәр ташыган. Күгәрченнәрнең бу төре почта күгәрчене дип йөртәләр. Күгәрчен дуслык һәм тынычлык символына әйләнде.*

**Азык булса,жиңел була
Бар кошларга кышларга!**

Йомгаклау:

Эшләү нәтижәсендә шуны ачыкладык. Кошлар безнең ярдәмгә мохтаж. Аларга ярдәм итеп без, кошларны гына саклап калмыйбыз, ә табигатебезне дә кайгыртабыз. Кошлар тикмәгә генә табигать докторлары дип аталмый. Аларның тавышы күңелләрне ял иттерә.

Шуңа күрә: кошларны саклыйк, якыйк. Аларга кулдан килгәнчә ярдәм итик.

Игътибарыгыз

өчен

рәхмәт!!!